

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΟΜΗΡΟΥ 19 – 106 72 ΑΘΗΝΑ

Κύριον
Ν. Θέμελη
Ακαδημίας 35
106 72 Αθήνα

Αγαπητέ μου Νίκο,

Σου στέλνω ένα σύντομο σημείωμα πάνω στις πρόσφατες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και δύο σημειώματα που έδωσα στο Μιχ. Χρυσοχοΐδη. Αντίγραφα όλων αυτών έστειλα και στον Πρόεδρο.

Χαιρετισμούς,

Γάκης Ιωακείμης

Σημείωμα

Θέμα: Ευρωπαϊκές Εξελίξεις
(υπόψη Προέδρου κ. Κ. Σημίτη)

Μετά την πραγματοποίηση του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (25-26/3/2004), οι εξελίξεις στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώνονται ως εξής:

(α) Ευρωπαϊκό Σύνταγμα

Οι προοπτικές έγκρισης του σχεδίου Συντάγματος έχουν βελτιωθεί σημαντικά κυρίως μετά την αλλαγή κυβέρνησης στην Ισπανία. Η νέα (Σοσιαλιστική) κυβέρνηση «επιστρέφει» στον άξονα Γερμανίας-Γαλλίας και δηλώνει πρόθυμη να αποδεχθεί συμβιβαστική λύση για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Μετά την εξέλιξη αυτή και η (υπό παραίτηση) Πολωνική κυβέρνηση εμφανίζεται περισσότερο ευέλικτη στην αποδοχή συμβιβαστικής λύσης.

Η Ιρλανδία, ως Προεδρία, παρουσίασε σύντομη έκθεση για το Σύνταγμα στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στην οποία διαπιστώνει ότι «υπάρχει ισχυρή βούληση για την ολοκλήρωση της διαπραγμάτευσης για το Σύνταγμα όσο το δυνατό ταχύτερα». Για τη διευκόλυνση της διαδικασίας επίτευξης λύσης, η Προεδρία εξετάζει συμβιβαστική πρόταση για το επίμαχο θέμα της διπλής πλειοψηφίας», σύμφωνα με την οποία τα σχετικά όρια θα ορίζονται στο 55% των κρατών και 55% του πληθυσμού (από 50% και 60% που προβλέπονται στο σχέδιο Συντάγματος). Η φόρμουλα αυτή δε δημιουργεί πρόβλημα για την Ελλάδα. Το αντίθετο, είναι επιθυμητή. Εξετάζεται, όμως, για κάποια θέματα το όριο του πληθυσμού να ορισθεί στο 65%. Αυτό καλό θα είναι να αποφευχθεί. Για τα άλλα θέματα και κυρίως αυτό της σύνθεσης της Επιτροπής εξετάζεται η διατήρηση του συστήματος του «ενός Επιτρόπου από κάθε κράτος-μέλος» μέχρι το 2004 και μετά να περάσουμε στο σχήμα που προτείνει το σχέδιο του Συντάγματος.

Πάντως στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίστηκε ότι «η συμφωνία για το Σύνταγμα θα πρέπει να επιτευχθεί το αργότερο μέχρι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου» (17-18/6).

(β) Τοποθέτηση νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η διαδικασία για τη συγκρότηση της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής που πρόκειται να αναλάβει καθήκοντα την 1^η Νοεμβρίου μπαίνει τώρα σε «ευθεία γραμμή» καθώς στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου θα πρέπει να επιλεγεί ο Πρόεδρος της νέας Επιτροπής. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Νίκαιας, η επιλογή θα γίνει για πρώτη φορά **με ειδική πλειοψηφία** και θα ακολουθήσει ατομική έγκριση του Προέδρου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Θα ακολουθήσει η επιλογή των μελών της Επιτροπής με ειδική πλειοψηφία και «σύμφωνη γνώμη» του Προέδρου και έγκρισής τους από το ΕΚ.

(γ) «Στρατηγική της Λισσαβώνας»

Από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν προέκυψε κάτι το ιδιαίτερα καινούργιο ή σημαντικό (εκτός από την ιδέα για “partnerships for reform” μεταξύ κράτους-κοινωνικών εταίρων-κοινωνίας των πολιτών). Διαπιστώνεται ωστόσο ότι η «στρατηγική» δεν έχει αποδώσει μέχρι σήμερα τα προσδοκώμενα αποτελέσματα για την επίτευξη των στόχων μέχρι το 2010 (ανάδειξη Ευρωπαϊκής οικονομίας «στην πλέον ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης με πλήρη απασχόληση και συνοχή...»). Αποφασίστηκε έτσι η σύσταση **ομάδας υψηλού επιπέδου** υπό το W. Kok προκειμένου να ετοιμάσει ανεξάρτητη έκθεση αξιολόγησης για την ενδιάμεση εκτίμηση (mid-term review) της στρατηγικής το 2005.

(δ) Μέση Ανατολή

Από τις σημαντικότερες εξελίξεις των τελευταίων μηνών είναι ότι η Ένωση μπόρεσε να υιοθετήσει μια νέα συνολική στρατηγική για τη Μ. Ανατολή και τη Μεσόγειο (“Strategic Partnership with the Mediterranean and the Middle East”).

(ε) Γενικότερη εκτίμηση

Αν και οι βελτιωμένες προοπτικές έγκρισης του σχεδίου Συντάγματος οφείλονται σε πρώτη ανάγνωση στην πολιτική αλλαγή στην Ισπανία, είναι

ωστόσο γεγονός ότι η τυπική ένταξη των δέκα νέων χωρών την 1^η Μαΐου δημιουργεί έντονες πιέσεις για την «τακτοποίηση των εσωτερικών εκκρεμοτήτων της Ένωσης ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στη θεσμική της συγκρότηση». Από πολλές πλευρές επισημαίνεται τώρα ότι η Ένωση δεν έχει προετοιμασθεί επαρκώς για το ιστορικό γεγονός της μεγάλης διεύρυνσης. Εκφράζονται, έτσι, ανησυχίες για τη δυνατότητα της ΕΕ να λειτουργήσει αποτελεσματικά μετά την αύξηση του αριθμού των μελών της σε 25. Η εκτίμηση αυτή επηρεάζει (αρνητικά) και την προβληματική για την παραπέρα διεύρυνση της Ένωσης (με Βουλγαρία, Ρουμανία, χώρες Δ. Βαλκανίων και βεβαίως την Τουρκία).

Η Τουρκία (καθορισμός ημερομηνίας έναρξης διαπραγματεύσεων) αποτελεί μια ιδιαίτερα δύσκολη περίπτωση για την Ένωση. Οι χώρες-μέλη της Ένωσης εμφανίζονται την περίοδο αυτή διχασμένες πάνω στο θέμα. Ομάδα χωρών στηρίζει το στόχο για καθορισμό ημερομηνίας έναρξης των διαπραγματεύσεων επικαλούμενη τώρα, ως έναν προστιθέμενο λόγο, και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Μια άλλη ομάδα χωρών (και προσωπικοτήτων) διατηρεί έντονες επιφυλάξεις. Η χώρα που τελευταία δεν έχει εκφραστεί πάνω στο θέμα είναι η Γαλλία (η οποία επανεκτιμά την πολιτική της πάνω στο θέμα «ένταξη Τουρκία»). Βεβαίως τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών του Ιουνίου θα επηρεάσουν τις ευρωπαϊκές προοπτικές της Τουρκίας (ορισμένα Χριστιανοδημοκρατικά κόμματα έχουν αναφέρει ότι θα θέσουν το θέμα στις εκλογές).

Συνοπτικά, η προοπτική έγκρισης του Ευρωπαϊκού Συντάγματος συμβάλλει στην εξασθένιση «της έντονης ατμόσφαιρας κρίσης στην Ένωση». Οι επικείμενες, όμως, εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκτιμάται ότι θα αποτελέσουν «δοκιμασία» για την Ένωση εάν η συμμετοχή του εκλογικού σώματος είναι ιδιαίτερα χαμηλή.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Βρυξελλών (25-26/3/04)

1. Στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου θα έπρεπε, με Ελληνική πρωτοβουλία, να γίνεται αναφορά σε δύο τουλάχιστον θέματα άμεσου Ελληνικού ενδιαφέροντος:

(α) Ολυμπιάδα: Καθώς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποιείτο ακριβώς την ημέρα της αφής της Ολυμπιακής Φλόγας (25/3), θα έπρεπε να υπάρχει μια παράγραφος στα Συμπεράσματα στην οποία να χαιρετίζεται το γεγονός, να τονίζεται η Ευρωπαϊκή του διάσταση και να εκφράζεται η αλληλεγγύη και υποστήριξη των κρατών-μελών της ΕΕ στις προσπάθειες της χώρας μας για την κατοχύρωση της ασφάλειας της Ολυμπιάδας.

(β) Αναμόρφωση ΚΑΠ: Καθώς η διαπραγμάτευση για τα Μεσογειακά προϊόντα μετατίθεται για τις 19/4, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελούσε «χρυσή ευκαιρία» να περάσουν οι Ελληνικές θέσεις στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο. (Πολύ περισσότερο καθώς ο Πρωθυπουργός είπε ότι έθεσε προφορικά το θέμα στο δείπνο των ηγετών). Ωστόσο δεν γίνεται απολύτως καμία αναφορά.

2. Στα Συμπεράσματα υπάρχουν ωστόσο αναφορές που δεν ικανοποιούν καθόλου ή είναι ζημιογόνες για τα Ελληνικά συμφέροντα/απόψεις. Ειδικότερα:

(α) Κυπριακό (παρ. 49): Η παράγραφος αυτή δεν προσθέτει απολύτως τίποτα το νέο σε σχέση με την αντίστοιχη παράγραφο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου. Αντιθέτως αφαιρεί,

καθώς εξισώνει την Ελλάδα και την Τουρκία σε ότι αφορά την ευθύνη για την επιτυχία της διαπραγμάτευσης και επίλυσης του προβλήματος . [Βεβαίως στο στάδιο αυτό της διαπραγμάτευσης και με βάση τα όσα επιδιώκουμε η ενδεδειγμένη φράση για το «κεκτημένο» θα έπρεπε να είναι όχι “... within the framework of the acquis” αλλά “... consistent with the acquis”. Επίσης τη αναφορά “... accommodate the terms” θα έπρεπε να ακολουθεί “... as provided for by protocol no. 10 of the Act of Accession”.

(β) European Action of Growth/Quick Start Programmes
(παρ. 16): Δεν προκύπτει από πουθενά ότι η Ελλάδα ζήτησε να συμπεριληφθούν τα projects Ελληνικού ενδιαφέροντος στο Πρόγραμμα Δράσης.

(γ) Social Cohesion (παρ. 29): Η παράγραφος αυτή είναι εντελώς ασθενής. Θα έπρεπε να αναφέρεται «οικονομική και κοινωνική συνοχή», κ.λπ.

Σχέδιο Παρέμβασης

.....

Η περίοδος που διανύουμε είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την εξωτερική μας πολιτική συνολικά και την Ευρωπαϊκή πολιτική μας ειδικότερα. Κρίσιμη για τη θέση, παρουσία και ρόλο της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για τις προοπτικές ανάπτυξης της χώρας μας. Για την οικονομική και κοινωνική συνοχή και σύγκλιση της χώρας με την Ευρώπη. Οι κυβερνήσεις του Κ.Σημίτη έφεραν την Ελλάδα στην πρωτοπορεία των χωρών-μελών της Ένωσης, ως χώρα της Ευρωζώνης, του Ευρώ. Στον εσωτερικό πυρήνα των κρατών-μελών με κύρος και αξιοπιστία στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων και διαμόρφωσης πολιτικής. «Οι κυβερνήσεις του Κ. Σημίτη έκαναν την Ελλάδα μια Ευρωπαϊκή χώρα» έγραφαν πρόσφατα οι Financial Times.

Κατακτήσαμε μια ιδιαίτερα ισχυρή θέση στην Ένωση και τη θέση αυτή πρέπει να διαφυλάξουμε και ενισχύσουμε. Αλλά για κάτι τέτοιο χρειάζεται στρατηγική, θέσεις, πρόγραμμα, απόψεις. Και η κυβέρνηση της Ν.Δ. δεν φαίνεται να διαθέτει ούτε στρατηγική, ούτε θέσεις. Και ακόμη ποιά επικίνδυνο: δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη θέση της Ελλάδας σ' αυτή. Αλλιώς δεν εξηγείται η υποβαθμιση της εκπροσώπησης της χώρας στα όργανα της Ένωσης και ιδιαίτερα στο Συμβούλιο Υπουργών. Τα τελευταία είκοσι χρόνια το αρμόδιο για την Ευρωπαϊκή Ένωση κυβερνητικό στέλεχος κατείχε τη θέση του

αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών. Η νέα κυβέρνηση υποβάθμισε τη θέση αυτή σε υφυπουργό !

Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι,

Μέσα στους επόμενους μήνες θα παρθούν κρίσιμες αποφάσεις για τα Ελληνικά συμφέροντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για όλες αυτές τις αποφάσεις ο κ. Πρωθυπουργός δεν μας είπε απολύτως τίποτα. Δεν μας είπε για τον απλούστατο λόγο ότι ούτε η κυβέρνηση ούτε το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας έχουν θέσεις και Ευρωπαϊκή στρατηγική. Ο Πρωθυπουργός μίλησε λες και η Ελλάδα δεν είναι μέλος της Ένωσης. Λές και δεν θα πάει μεθαύριο στις Βρυξέλλες για να εκπροσωπήσει τη χώρα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Είναι χαρακτηριστικό ότι από το κείμενο της ομιλίας του Πρωθυπουργού απουσιάζει κάθε αναφορά σε θέσεις-κλειδιά όπως για τη *σύγκλιση* της χώρας με την Ένωση. Η σύγκλιση με την Ένωση ως στόχος της χώρας δεν αναφέρεται καθόλου.

Ποιά συγκεκριμένα, στίς προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης δεν γίνεται αναφορά :

Πρώτον, για το κρίσιμο θέμα της αναμόρφωσης της *κοινής αγροτικής πολιτικής* σε τρία βασικά ελληνικά προϊόντα – καπνός, λάδι, βαμβάκι. Ο κ. Πρωθυπουργός διακήρυττε προεκλογικά ότι ο ίδιος θα συμμετείχε στο Συμβούλιο υπουργών Γεωργίας για να προστατεύσει τα συμφέροντα των Ελλήνων γεωργών. Το Συμβούλιο γίνεται (σήμερα) στις Βρυξέλλες αλλά ο Πρωθυπουργός είναι στην Αθήνα. Δεν τον επικρίνουμε

γι' αυτό. Καλώς είναι στην Αθήνα. Τον επικρίνουμε για την ανέξοδη προεκλογική δημαγωγία και την παραπλάνηση των αγροτών.

Τα συμφέροντα των αγροτών δεν προστατεύονται με βαρύγδουπες εξαγγελίες και υποσχέσεις. Προστατεύονται με συστηματική προσπάθεια, εργώδη προετοιμασία, παρακολούθηση και γνώση των θεμάτων. Αυτό έκανε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Και με τον τρόπο αυτό διασφάλισε τα συμφέροντα των Ελλήνων αγροτών στη μεγάλη γενική αναθεώρηση της ΚΑΠ τον περασμένο Ιούνιο.

Δεύτερον, δεν μας είπε τίποτα ο κ. Πρωθυπουργός για την κρίσιμη και σκληρή διαπραγμάτευση που πρόκειται να ακολουθήσει τους επόμενους μήνες πάνω στον *προϋπολογισμό της Ένωσης* για την επόμενη επταετία, 2007-2013, για τις «δημοσιονομικές προοπτικές», όπως λέγονται. Η διαπραγμάτευση αυτή θα προσδιορίσει το ύψος του τέταρτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) για την επόμενη επταετία. Θα προσδιορίσει δηλαδή τους οικονομικούς πόρους δηλαδή που θα διατεθούν από την Ένωση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και σύγκλιση της χώρας. Ποιές είναι οι θέσεις της κυβέρνησης πάνω στο ζωτικό αυτό θέμα για τα ελληνικά συμφέροντα και τις προοπτικές ανάπτυξης της χώρας;

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με τις ενέργειές της κατάφερε να επηρεάσει τις σχετικές προτάσεις που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ώστε να μπορεί να υπάρξει ένα νέο ΚΠΣ ύψους 26 δις Ευρώ περίπου. Πώς θα πορευθεί τώρα η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας; Με ποιές θέσεις και συμμαχίες;

Κάποιες χώρες-μέλη θέλουν να περικόψουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης και να καταργήσουν τη διαρθρωτική πολιτική συνοχής που εμείς,

με τους συμμάχους μας στην Ένωση, εξασφάλισαμε. Πώς σκοπεύει να αντιδράσει η κυβέρνηση; Με ποιά στρατηγική; Δεν ακούσαμε τίποτα απολύτως για όλα αυτά. Αγνοεί η κυβέρνηση τη σημασία της διαπραγμάτευσης αυτής; Όταν όλες οι χώρες-μέλη της Ένωσης, παλιές και νέες, κινητοποιούνται για να πετύχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα είναι αδιανόητο η Ελληνική κυβέρνηση να σιωπά εντελώς.

Τρίτον, για το **Ευρωπαϊκό Σύνταγμα**, η διαπραγμάτευση για το οποίο ξεκινά και πάλι στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, η κυβέρνηση σιώπησε.

Εμείς τόσο κατά τη διάρκεια της Προεδρίας μας όσο και γενικότερα συμβάλαμε αποφασιστικά στη διαμόρφωση του σχεδίου Συντάγματος με τρόπο που να διασφαλίζονται τα ελληνικά συμφέροντα και να αναβαθμίζεται η θεσμική θέση της χώρας στη διευρυμένη Ένωση.

Καταφέραμε με τη διαπραγμάτευση να κατοχυρώσουμε στο Σύνταγμα το στόχο της **«πλήρους απασχόλησης»** και να ενισχύσουμε την κοινωνική διάσταση της Ευρώπης.

Πετύχαμε να περιληφθούν ρυθμίσεις για την Ευρωπαϊκή άμυνα καθώς και η ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής και αλληλεγγύης για την προστασία της εδαφικής ακεραιότητας και ανεξαρτησίας.

Καταφέραμε να διευρύνουμε το δημοκρατικό χαρακτήρα της Ένωσης με, μεταξύ άλλων, την ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο Σύνταγμα.

Δεν αρκεί να λέει κάποιος ότι πιστεύει στην «ομοσπονδιακή μετεξέλιξη της Ευρώπης». Θα πρέπει να έχει συγκεκριμένες θέσεις για όλα τα θέματα. Και να συμμετέχει ενεργά και δυναμικά στη διαπραγμάτευση για να προωθήσει τις θέσεις που έχει .

Υπάρχουν κι άλλα σοβαρά θέματα στην agenda της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα οποία δεν ακούσαμε ουσιαστικά τίποτα από την κυβέρνηση, όπως:

- για την παραπέρα διεύρυνση της Ένωσης με τις χώρες της Βαλκανικής,
- για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και την πιθανή αναθεώρηση του,
- για τη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής οικονομίας και τη «στρατηγική της Λισσαβώνας»,
- για τη θέση της Ευρώπης στο διεθνές σύστημα.

Όλα αυτά δείχνουν ότι η κυβέρνηση, όπως και σε άλλα θέματα, έτσι και στο θέμα της Ευρώπης, δεν έχει επεξεργασμένες θέσεις, πολιτική και στρατηγική.

Εμείς, οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, καταστήσαμε την Ελλάδα ένα από τα πλιό ισχυρά και αξιόπιστα μέλη της Ένωσης. Με κύρος, αναγνωριση και αξιοπιστία. Το «κεκτημένο» αυτό δεν θα επιτρέψουμε να αλλοιωθεί. Να ξεφτίσει. Το ΠΑΣΟΚ θα είναι ενεργά παρόν σ' όλες τις ευρωπαϊκές διαδικασίες με απόψεις, προτάσεις και θέσεις. Θα παρακολουθεί και ελέγχει συστηματικά την κυβέρνηση. Θα επιδοκιμάζει ό,τι θετικό γίνεται. Αλλά θα ασκεί σκληρή κριτική τόσο σε άστοχες πράξεις όσο και παραλήψεις.

Η ισχυρή Ελλάδα που οικοδομήσαμε στην Ευρώπη και διεθνώς με την πολιτική μας δεν θα αφήσουμε να εξασθενίσει μέσα από μίζερές και στενόκαρδες προσεγγίσεις.